

de Wilmkebreek Polder
Het mooiste poldertje van Nederland

Natuurinventarisaties Wilmkebreek 2016

vogels, planten, waterbeestjes en vleermuizen

Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder

januari 2017

Natuurinventarisaties Wilmkebreek 2016

vogels, planten, waterbeestjes en vleermuizen

De natuurinventarisaties 2016 zijn uitgevoerd door de Commissie Natuur van de Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder. Het onderzoek naar vleermuizen is verricht door Minka Kocks.

Leden van de Commissie Natuur:

Henk van Alst
Tom Jongeling
Marja van Nieuwkoop
Marina Roosebeek
Nynke de Vries

Samenvatting

Sinds 2011 worden in de Wilmkebreekpolder in Amsterdam-Noord inventarisaties van flora en fauna uitgevoerd door de Commissie Natuur van de Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder. De resultaten van de waarnemingen worden in jaarrapporten beschreven. Alle jaarrapporten zijn te downloaden vanaf de website www.wilmkebreek.nl.

Het jaarrapport 2016 behandelt vooral de broedresultaten van de weidevogels. Minder uitgebreid wordt ingegaan op de waterbeestjes in de poldersloten en de planten in de polder. Een beknopt hoofdstuk is toegevoegd over de vleermuizen die in de tuinen rond de polder zijn waargenomen. In het kort wordt ook ingegaan op de veranderingen die aan de rand van de polder staan te gebeuren (bouwplan 'Klein Kadoelen' en 'Herinrichting Landsmeerderdijk, onderdeel van de Waterlandse Zeedijk').

Wat betreft de weidevogels het volgende:

In de laaggelegen en vochtige Wilmkebreekpolder wordt door boer Harrie Kok agrarisch natuurbeheer toegepast. Daardoor en vanwege de extensieve beweiding door schapen en vleeskoeien (met hun kalveren) is een soortenrijke vegetatie ontstaan in de polder. De hooilandpercelen worden in het broedseizoen niet beweid. Deze percelen zijn daarom zeer in trek bij de broedende weidevogels. Er is wel sprake van predatie. Voor het tweede jaar op rij is rond de hooilandpercelen een schrikdraad-afrastering aangebracht met het doel om vossen en katten te weren. Het effect is gunstig te noemen. Nadat in 2013 en 2014 vrijwel geen jonge grutto's, Kieviten en tureluurs waren groot gebracht, zijn er in 2015 en 2016 weer positieve resultaten te melden. In 2016 brachten genoemde drie soorten vogels flink wat kuikens groot, maar de aantallen broedparen zijn nog niet (helemaal) terug op het oude peil. In de polder broedden in 2016 eveneens met succes de volgende vogelsoorten: scholekster, krakeend, meerkoet, wilde eend, bergeend, en grauwe gans (in groot aantal). Van boerenzwaluw, waterhoen en witte kwikstaart zijn we niet zeker van broedresultaten.

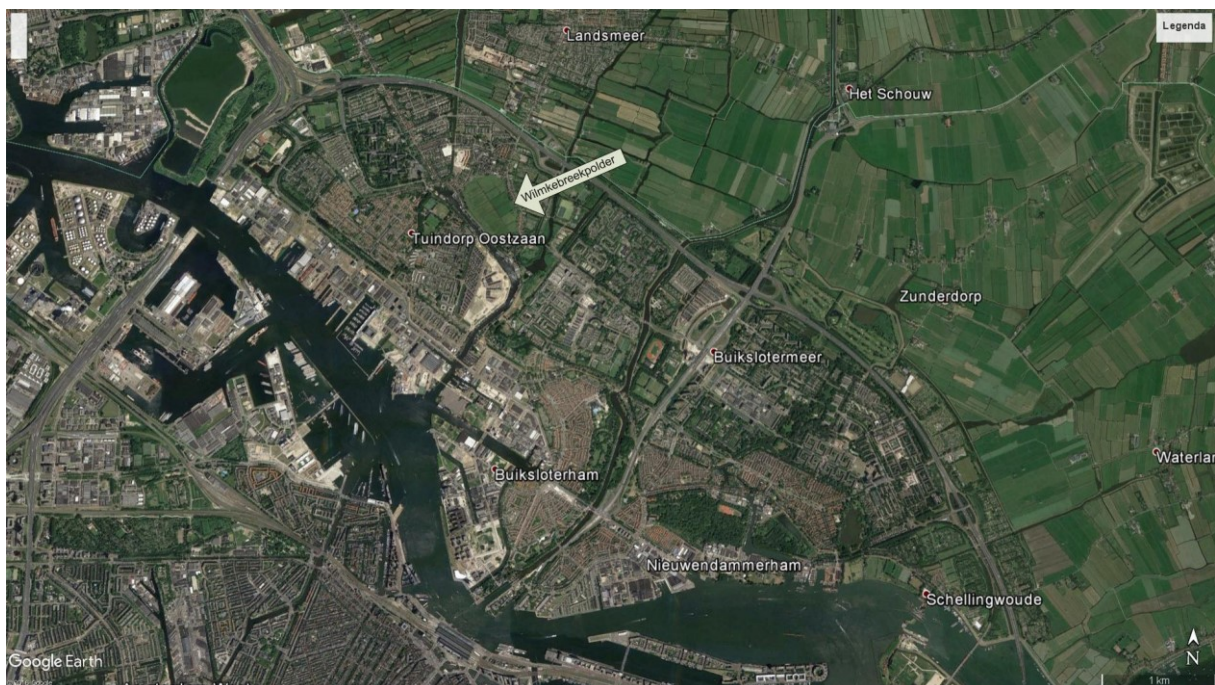
Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrondinformatie.....	1
1.2	Beschrijving van de Wilmkebreekpolder.....	3
2	Veranderingen aan de rand van de Wilmkebreekpolder	5
2.1	Bouwproject Klein Kadoelen	5
2.2	Herinrichting Landsmeerderdijk.....	6
3	Beheer van de Wilmkebreekpolder.....	8
3.1	Agrarisch natuurbeheer	8
3.2	Schrikdraadafrastering rond de hooilandpercelen	11
3.3	Nieuwe duiker met overlaat - trap op Landsmeerderdijk.....	13
4	Vogelinventarisaties Wilmkebreekpolder	15
4.1	Broedvogelinventarisaties: methode	15
4.2	Telresultaten broedvogels en aantekeningen.....	16
4.3	Enkele conclusies n.a.v. de observaties	21
4.4	Soortbespreking	22
4.5	Predatie door vos en effect schrikdraadafrastering.....	24
4.6	Overige vogelwaarnemingen in de polder	25
5	Waterbeestjes en planten in de Wilmkebreekpolder	27
5.1	Waterbeestjes	27
5.2	Planten in de polder	30
6	Vleermuizenonderzoek tuinen Wilmkebreekpolder.....	32

1 Inleiding

1.1 Achtergrondinformatie

De oude polder Wilmkebreek in de wijk Kadoelen in Amsterdam-Noord (Figuur 1.1) heeft vanwege zijn ontstaansgeschiedenis, zijn ligging aan de rand van Waterland, en zijn inbedding in de oude dorpenstructuur, bijzondere landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Daarnaast heeft de Wilmkebreek buitengewone natuurwaarden dank zij het agrarische natuurbeheer in de polder gedurende een groot aantal jaren. Vanwege deze kwaliteiten is het voor veel bewoners van de wijk Kadoelen (en daarbuiten) zonder meer duidelijk dat de polder in zijn huidige staat behouden moet blijven en dat met name de leef- en broedcondities voor de weidevogels scherp bewaakt moeten worden. De Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder is door de buurtbewoners opgericht om de polder te behoeden voor ongewenste ruimtelijke ingrepen. De vereniging heeft zich daarnaast als taak gesteld om de rijke flora en fauna in de polder in kaart te brengen en te beschermen, en de natuurontwikkelingen te volgen.

Figuur 1.1 Amsterdam-Noord met Wilmkebreekpolder

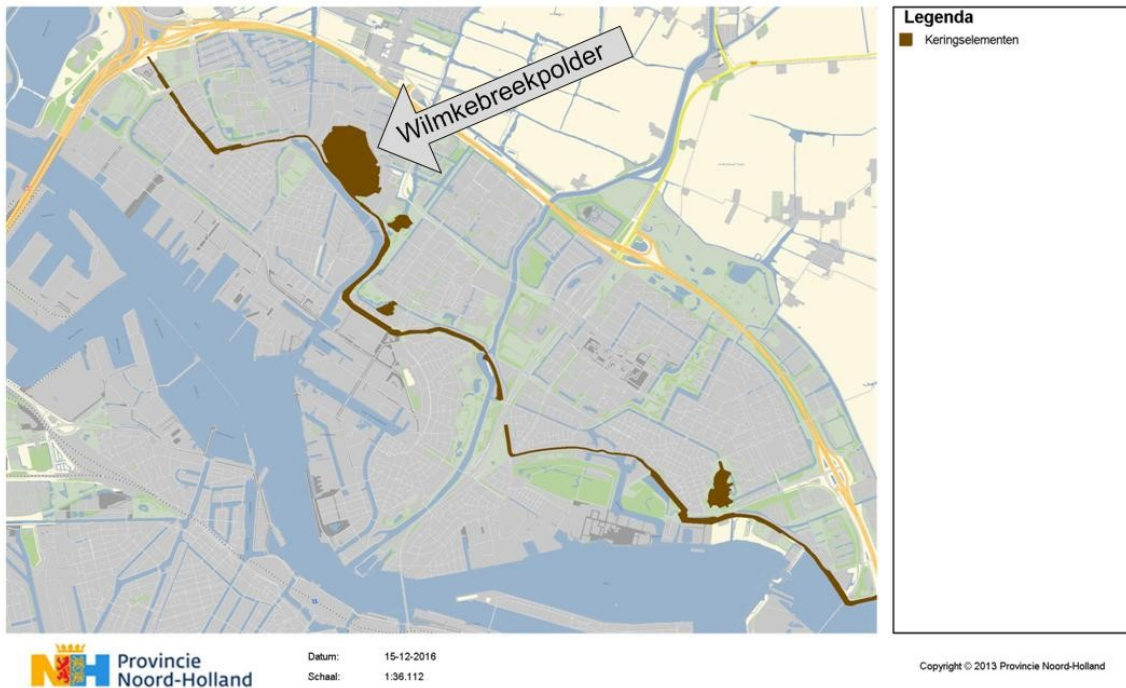
De polder Wilmkebreek is eigendom van projectontwikkelaar Amvest. Volgens het bestemmingsplan Kadoelen-Oostzanerwerf III heeft de polder de bestemming 'agrarisch met waarden'.

De polder is het resultaat van vroegere inpolderingen en doorbraken vanuit het IJ. Het slotenpatroon en de perceelindeling is sinds de drooglegging in de periode 1633-1636 nauwelijks meer gewijzigd. Veeveelt was vele eeuwen het middel van bestaan voor de boeren die grond in de polder bezaten. Door zijn diepe ligging is de polder gevoelig voor overstroming. Bij de doorbraken van de dijk langs de Zuiderzee in 1916 kwam ook de Wilmkebreek weer geheel onder water te staan. Weliswaar wordt de polder aan de zuidwestzijde door de hoge Landsmeerderdijk beschermd tegen het water vanuit Zijkanaal I en het IJ, maar dit voorkwam in 1916 niet dat het zeewater helemaal door Waterland naar de polder stroomde.

De Landsmeerderdijk vormt een onderdeel van de historische Waterlandse Zeedijk. De provincie Noord-Holland heeft geoordeeld dat de Waterlandse Zeedijk met alle 'braken en breken' (dus ook de Wilmkebreek) beschermwaardig is, en heeft de dijk met braken en breken daarom de status van provinciaal monument gegeven. De ligging van het monument Waterlandse Zeedijk is te zien op de digitale informatiekaart van de provincie Noord Holland, zie: <https://maps.noord-holland.nl/>. In onderstaande Figuur 1.2 is het deel van het monument Waterlandse Zeedijk dat ligt binnen de ring A10, weergegeven.

Provinciaal Monument - Noord Holland

Waterlandse Zeedijk met braken en breken

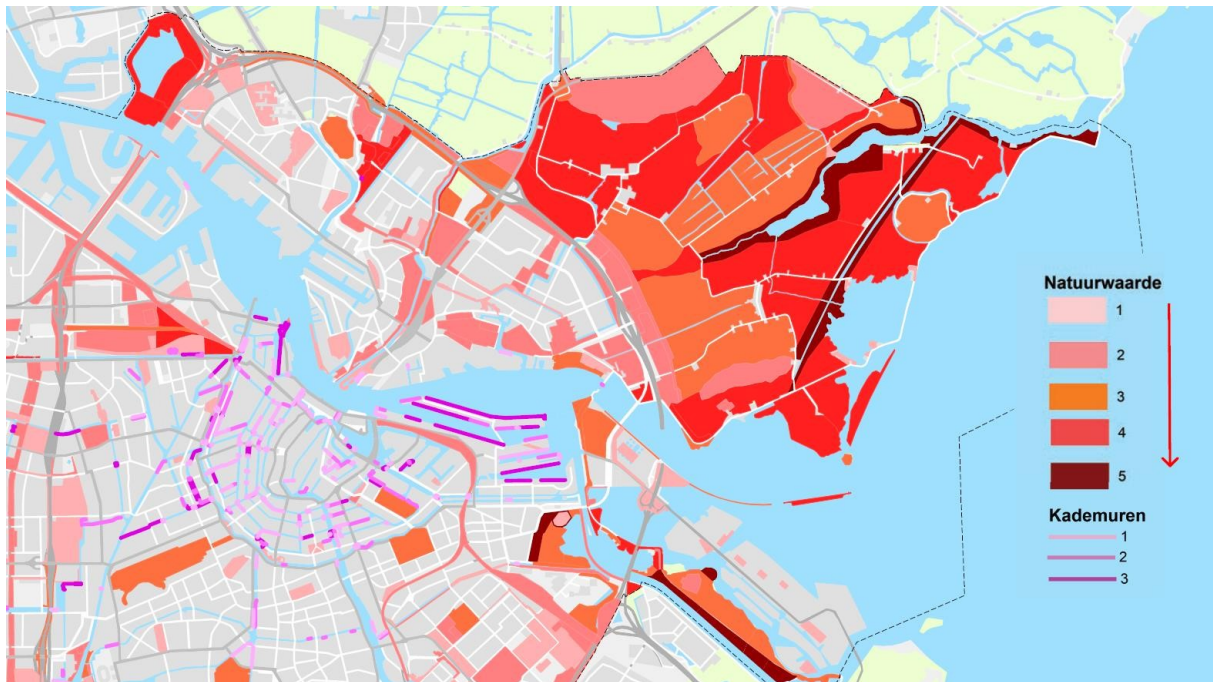

Figuur 1.2 Provinciaal monument Waterlandse Zeedijk (alleen het deel binnen de ring A10)

In de 'Structuurvisie Amsterdam 2040' wordt de polder Wilmkebreek gezien als een belangrijk onderdeel van de hoofdgroenstructuur van Amsterdam. De structuurvisie met bijbehorende kaarten van de hoofdgroenstructuur is te vinden op: <https://www.amsterdam.nl/>.

De gemeente Amsterdam heeft van alle grote groengebieden op haar grondgebied de natuurwaarde bepaald. De natuurwaarde wordt uitgedrukt in een getal tussen 1 (weinig waarde) en 5 (topnatuur op landelijke schaal). De natuurwaarde van een groengebied is een belangrijk gegeven wanneer het gaat om het ontwikkelen van nieuwe gemeentelijke plannen. De Wilmkebreekpolder is de waarde 3 toegekend, eenzelfde waarde als die van grote delen van het aangrenzende Waterland. Een kaartje met de door de gemeente toegekende natuurwaarden is hieronder in Figuur 1.3 weergegeven.

De polder Wilmkebreek wordt al vele jaren gepacht door boer Harrie Kok uit Landsmeer. Harrie doet aan agrarisch natuurbeheer en heeft daartoe een contract met de agrarische vereniging Water, Land & Dijken, die het natuurbeleid namens de provincie Noord-Holland uitvoert. De Commissie Natuur van de Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder geeft ondersteuning bij het agrarisch natuurbeheer, doet aan nest- en gebiedsbescherming, voert tellingen uit van weidevogels, en verricht flora- en fauna-inventarisaties. De eerste inventarisatie vond plaats in 2011. Sindsdien zijn jaarlijks inventarisaties uitgevoerd. Rapporten van de inventarisaties zijn te vinden op de website www.wilmkebreek.nl.

Figuur 1.3 Natuurwaardenkaart groengebieden in Amsterdam, versie 26 mei 2016

Het voorliggende rapport presenteert de resultaten van de inventarisaties in het jaar 2016.

1.2 Beschrijving van de Wilmkebreekpolder

De komvormige Wilmkebreekpolder is 20,3ha groot, is open aan de zijde van de hoge Landsmeerderdijk (met dijkkrui op ca. NAP+3m), en wordt aan de andere zijden omsloten door de lintbebouwing van Kadoelenweg en Stoombootweg (Figuur 1.4). De grootste lengte bedraagt ca. 660m, de grootste breedte ca. 390m. Vanaf de Landsmeerderdijk heb je een prachtig zicht op de polder en kunnen broedende weidevogels goed worden geobserveerd.

De bodem van de polder ligt ruwweg tussen NAP-3,5m en NAP-3,8m. Door de vroegere doorbraken is het ooit aanwezige veen grotendeels weggespoeld en is een kleilaag aan het oppervlak gekomen. De bodem bestaat daarom voornamelijk uit weinig doorlatende klei, maar op sommige plaatsen (vooral in de zuidoosthoek van de polder) is nog veen te vinden. Gezien de aanwezigheid van zout-tolerante en zoutminnende planten doet zich enige zoutwaterkwel voor; waarschijnlijk is dat kwel vanuit de diepe ondergrond.

De polder heeft een zelfstandige bemaling; het polderpeil wordt door het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) bewaakt op een hoogste waarde van NAP-4,02m, daarboven wordt het overtollige water met behulp van het gemaal aan de Kadoelenweg uitgeslagen naar de Waterlandse Boezem (met peil van NAP-1,57m). De hooggelegen randsloot in de zuidoosthoek langs het terrein van het voormalige bedrijf Kiekens staat in verbinding met het water van de Waterlandse Boezem; aan de andere zijde sluit deze randsloot door middel van een overlaat en duiker aan op de kwelsloot langs de Landsmeerderdijk (met peil van NAP-2,1m). De kwelsloot op zijn beurt voert het water in de noordwesthoek via een overlaat en duiker af naar de 2m lager gelegen poldersloten.

De tuinen van de huizen aan de Kadoelenweg, de Stoombootweg en een deel van de Landsmeerderdijk grenzen direct aan de polder; op plaatsen waar geen randsloot aanwezig is bestaat de afscheiding met de polder veelal uit een eenvoudig hekwerk. Dit maakt dat de polder gemakkelijk betreden kan worden en dat katten vrij spel hebben. Gelukkig beseffen de meeste buurtbewoners dat het vogelleven in de polder (naast het vee) gebaat is bij ongestoorde rust en houden ze daar

zoveel mogelijk rekening mee. De tuinen met struiken en bomen vormen overigens een mooie natuurlijke overgang naar de stenen bebouwing rondom. De tuinen bieden 's winters beschutting aan kleine zoogdieren, watervogels, en amfibieën. Omgekeerd geldt dat de polder jaarrond een prima foerageergebied is voor de vele vogels in de tuinen.

Figuur 1.4 De Wilmkebreekpolder in de wijk Kadoelen

2 Veranderingen aan de rand van de Wilmkebreekpolder

Net buiten de Wilmkebreekpolder zijn twee bouwprojecten in voorbereiding. Het eerste project betreft het voormalige bedrijfsterrein Kiekens: hier zal de nieuwe woonwijk 'Klein Kadoelen' worden gerealiseerd. In 2016 is al een begin gemaakt met het bouwrijp maken van het terrein. Het tweede project heeft betrekking op de Landsmeerderdijk. Deze dijk krijgt per 1 januari 2017 de status van regionale kering (in 2016 was het nog een primaire kering van categorie C, indirecte beveiliging tegen overstroming). De Landsmeerderdijk zal in de nabije toekomst worden verbeterd om te kunnen voldoen aan de nieuwe eisen die door het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier aan de dijk worden gesteld. Bij beide projecten heeft de Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder zijn betrokkenheid getoond door het indienen van zienswijzen en verbetervoorstellen.

2.1 Bouwproject Klein Kadoelen

Grenzend aan de zuidoosthoek van de Wilmkebreekpolder ligt het fabrieksterrein van het voormalige industriële bedrijf Kiekens. Dit terrein is gekocht door Hurks Vastgoedontwikkeling. In opdracht van Hurks heeft het architectenbureau Houben & Van Mierlo in 2014 een Stedenbouwkundig Plan gemaakt voor een nieuwe woonwijk; deze wijk heeft inmiddels de naam 'Klein Kadoelen' gekregen. Het centrale idee van het plan is 'landelijk wonen'. De wijk wordt daarom zo ingericht dat de bewoners vanuit huis of vanaf de straat zicht hebben op de polder. De huizen krijgen een landelijke uitstraling en hebben een eigen tuin. Het definitieve plan omvat in totaal 48 koopwoningen.

De hooggelegen scheidingsloot tussen de polder en Klein Kadoelen (zie ook Figuur 2.1) blijft gehandhaafd. Deze sloot vormt een onderdeel van het waterregelingssysteem van de polder (water kan vanuit de Waterlandse Boezem via een duiker onder de Kadoelenweg naar de scheidingsloot en vervolgens naar de polder worden gevoerd). In de nieuwe situatie wordt al het regenwater van Klein Kadoelen via een apart rioolsysteem op de scheidingsloot geloosd (ook in de oude situatie was dit zo). Huishoudelijk afvalwater wordt geloosd op het riool in de Kadoelenweg. Langs de scheidingsloot wordt op het terrein van Klein Kadoelen een weg aangelegd, die bedoeld is voor wandelaars. Ook wordt hier een pleintje met bomen en zitplekken ingericht. Vanuit Klein Kadoelen ontstaat daarmee een prachtig zicht over de polder.

De gemeente Amsterdam heeft in december 2016 een omgevingsvergunning (bouwvergunning) afgegeven voor de bouw van de nieuwe woningen (zij het dat er, begin 2017, nog een bezwaarprocedure loopt). Het geldende bestemmingsplan Kadoelen-Oostzanerwerf III moet nog worden aangepast. Aannemer Hurks heeft reeds een begin gemaakt met het saneren en bouwrijp maken van het terrein. De bestaande bedrijfsgebouwen zijn in de winter 2015-2016 gesloopt en alle begroeiing (waaronder struiken en grote bomen) is verwijderd. Omdat de bodem als gevolg van vroegere industriële activiteiten is verontreinigd, moet deze worden gesaneerd. In het najaar van 2016 is als onderdeel van de sanering een stalen damwand geslagen rond een groot deel van het terrein. Deze damwand is ook op de rand van de scheidingsloot tussen de polder en het terrein geslagen (Figuur 2.1). Plaatsen waar de grond was vervuild met minerale olie, zijn afgegraven en de vervuilde grond is afgevoerd. Onderzoek heeft uitgewezen dat de bodem ook andere afvalstoffen bevat (waaronder asbest, PAK's en de zware metalen zink, lood en koper) in concentraties die boven de zogenaamde interventie-waarde liggen. Om bewoning mogelijk te maken wordt het terrein daarom afgedekt met een waterdoorlatende kunststoffolie en worden daarop een laag schoon zand en een afdeklaag van teelaarde aangebracht met een totale dikte van ca. 1m. Het terrein komt hiermee in zijn geheel hoger te liggen dan de omgeving. In de uiteindelijke situatie varieert het hoogteverschil op de grenzen van het terrein met de belendende percelen aan de Kadoelenweg en de Landsmeerderdijk tussen de 0,5m en 1,6m.

Figuur 2.1 Nieuwe damwand rond het voormalig bedrijfsterrein Kiekens, nu Klein Kadoelen

De Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder heeft in september 2015 een zienswijze ingediend bij het Stedenbouwkundig Plan. In oktober 2016 heeft de vereniging opnieuw een zienswijze ingediend, nu toegespitst op de omgevingsvergunning. Als belangrijkste zorgpunten zijn genoemd: de mogelijkheid van het ontstaan van kwelwaterplaatsen in de lager gelegen belendende percelen, het ontsnappen van bodemverontreinigingen via het grondwater naar de diepe Wilmkebreekpolder, het ontbreken van een deugdelijk hekwerk langs de scheidingssloot met de polder, het aanleggen van eilandjes in de scheidingssloot met daarop bomen, de nachtelijke lichtvervuiling door straatlantaarns langs de rand van de polder, en de verstorende geluidsbelasting voor de weidevogels gedurende de bouw. In januari 2016 heeft de vereniging bovendien voorstellen gedaan voor compensatie van de verloren gegane natuur op het terrein. Alle schriftelijk ingediende zienswijzen en verbetervoorstellen zijn op de website www.wilmkebreek.nl in te zien en te downloaden.

Inmiddels is bekend dat geen eilandjes met bomen in de scheidingssloot worden aangelegd en dat de straatlantaarns niet naar de polder zullen worden gericht. Ter compensatie van verloren gegane broedgelegenheid voor huismussen zijn inmiddels nestkasten in buurtuinen opgehangen.

2.2 Herinrichting Landsmeerderdijk

Bij hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) wordt op dit moment nagedacht over een programma voor versterking van de Waterlandse Zeedijk. Het deel van de Landsmeerderdijk dat grenst aan de Wilmkebreekpolder (bij HHNK bekend als de Kadoelendijk, zie Figuur 2.2) valt daar ook onder.

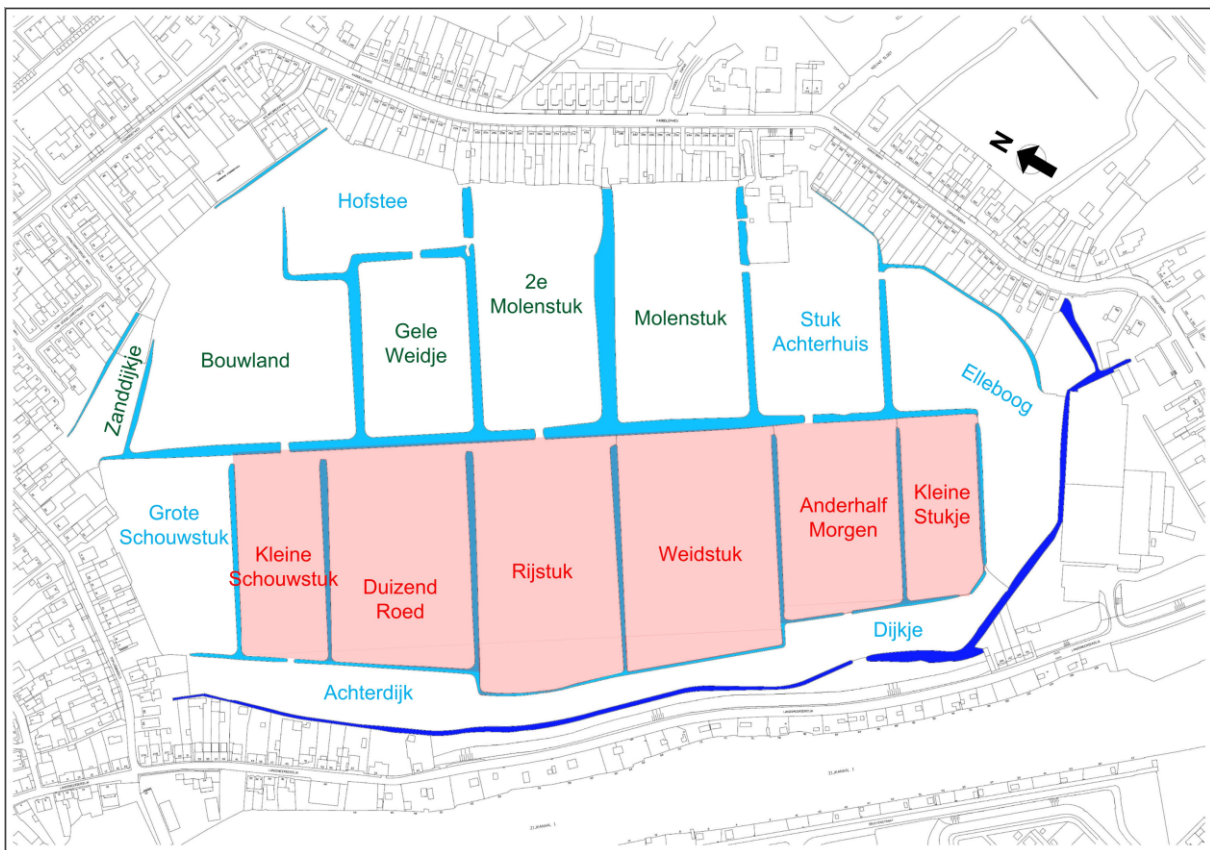
Figuur 2.2 Deel van de Landsmeerderdijk (Kadoelendijk) waarvoor door ons een herinrichtingsvoorstel is gemaakt

In de huidige situatie blijkt de kwaliteit van het binnentalud en de benedenberm van de Landsmeerderdijk sterk achteruit te lopen en zijn er duidelijke tekenen van verloedering. Niet alleen is de toplaag van het dijktalud gevoelig geworden voor erosie en heeft zich een soortenarme vegetatie ontwikkeld (brandnetel en fluitenkruid), ook is het visuele aspect van de dijk (met monumentenstatus!) in het geding. De Vereniging tot Behoud van de Wilmkebreekpolder wil dit achteruitgangsproces stoppen en heeft aan HNNK voorgesteld om het binnentalud en de benedenberm van de dijk te herprofilieren en op een andere wijze in te richten. En tevens om het beheer meer natuurvriendelijk te maken. De vereniging denkt hierbij aan het ontwikkelen en in stand houden van een bloemrijke gras-kruidenvegetatie op het binnentalud van de dijk, het aanbrengen van een steunberm aan de voet van de dijk, en het ontwikkelen van een brede rietkraag met flenspoelen op de natte benedenberm. Voor het volledige voorstel wordt verwezen naar de website www.wilmkebreek.nl. HNNK heeft welwillend op dit voorstel gereageerd en gaat in 2017 na wat binnen het kader van het dijkversterkingsproject kan worden gerealiseerd.

3 Beheer van de Wilmkebreekpolder

3.1 Agrarisch natuurbeheer

De Wilmkebreekpolder wordt door boer Harrie Kok per jaar gepacht van eigenaar Amvest (Amvest wil geen langlopend huurcontract). Harrie Kok heeft daarnaast een contract met de agrarische vereniging Water, Land & Dijken voor het uitvoeren van agrarisch natuurbeheer. In dit contract wordt het gebruik van de verschillende percelen geregeld. In onderstaande Figuur 3.1 is het gebruik aangegeven. De rode percelen aan de zijde van de Landsmeerderdijk, samen met het hooiland vormend, mogen vanaf 1 april tot 15 juni niet worden beweide of bewerkt (dit jaar werd dit verlengd tot eind juni wegens rondlopende kuikens). Voor de percelen met namen in groene en blauwe letters gelden specifieke regels voor beweiding in de broedperiode. Perceel Kleine Stukje is dit jaar als hooilandperceel toegevoegd.

Figuur 3.1 Agrarisch natuurbeheer in de Wilmkebreekpolder: hooilandpercelen (rood) en percelen met specifieke beweidingsregels (groene letter en blauwe letter)

De hooilandpercelen zijn het verst verwijderd van de woonhuizen en zijn daarom het meest aantrekkelijk voor broedende weidevogels. Omdat deze percelen vanaf de invoering van het agrarisch natuurbeheer in 2011 slechts matig worden bemest en in de broedperiode niet worden gebruikt, is er een gevarieerde kruidenvegetatie ontstaan. Daarmee zijn de hooilandpercelen nog aantrekkelijker voor broedende weidevogels geworden.

De bodem van de polder bestaat uit weinig doorlatende kleigrond; drainage is daarom nodig. Alle percelen zijn voorzien van drainagegreppels. Deze greppels lopen vanwege de begaanbaarheid voor landbouwwerktuigen niet door tot aan de sloot; ze zijn door middel van ingegraven buizen op de sloot aangesloten. Die buizen raken echter snel verstopt en sommige buizen zijn gebroken waardoor sommige greppels in natte perioden, met name in winter en voorjaar, vol blijven staan met water (Figuur 3.2). Dit is overigens gunstig voor de weidevogels omdat de groei van de vegetatie in het

voorjaar in de natte greppels achter blijft, waardoor er variatie ontstaat in hoogte en soort van begroeiing. Vooral voor jonge Kievieten is dit fijn omdat deze bij voorkeur in lage begroeiing naar insecten zoeken. De natte percelen worden buiten het broedseizoen graag bezocht door o.a. kokmeeuwen, kauwen, spreeuwen en ganzen, en in de winter door overwinterende Kievieten, kraakenden, watersnippen en wintertalingen.

Figuur 3.2 Natte greppels in de winter en het voorjaar: goed voor de weidevogels

Dank zij het agrarisch natuurbeheer heeft zich zoals gezegd een gevarieerde gras- en kruidenvegetatie ontwikkeld. Grote delen van de hooilandpercelen zien in juni geel van de grote ratelaar en boterbloem (Figuur 3.3, linker foto); andere delen zien rood van de zuring en bloeiende grassen.

Figuur 3.3 Links: zicht op de hooiland van de Landsmeerderdijk (3 juni), rechts: zicht op de Landsmeerderdijk na maaien van binnentalud en benedenberm (8 juni)

De zomerse rijkdom aan bloeiende planten in de polder is vanaf de Landsmeerderdijk goed te zien. Wandelaars en fietsers blijven daarom graag even staan om van het uitzicht te genieten. 's Winters (na de hooibouw en begrazing door het vee) is de begroeiing overigens minder uitbundig zoals de twee foto's van Figuur 3.4 laten zien.

Het binnentalud en de benedenberm van de Landsmeerderdijk worden tweemaal per jaar door HHNK onderhouden volgens de methode 'technisch beheer'. Dit houdt in dat de begroeiing wordt gemaaid, ter plaatse wordt verhakeld en dan blijft liggen ('klepelen'). Het fijngehakte maaisel verrijkt de bodem waardoor het gras in de loop der tijd is verdwenen. Soorten als brandnetel en fluitenkruid domineren nu de begroeiing. De rechter foto van Figuur 3.3 toont de kale dijk na een maaibeurt (zie ook Paragraaf 2.2).

Figuur 3.4 Zicht vanaf de Landsmeerderdijk op de Molensloot; verschil in begroeiing tussen 3 juni (links) en 5 december (rechts)

Het gehele jaar door zijn er in 2016 schapen in de polder geweest. In de winterperiode (2015-2016) waren het jonge beesten; deze mochten vrij van alle percelen gebruik maken. Na de lammertijd in het voorjaar kwamen daar de oaien met lammeren bij. Vanaf begin juni zijn dikbilkoeien met hun kalveren in de polder geplaatst; in november zijn ze door boer Harrie Kok weer opgehaald. Half december zijn ook de laatste schapen weggehaald. De foto's van Figuur 3.5 geven een zomers beeld van het vee in de polder.

Figuur 3.5 Links: koeien met kalveren op perceel Achterdijk (13 juli), rechts schapen met lammeren op perceel Molenstuk (13 juli)

In de tweede helft van juli zijn de hooilandpercelen en ook enige andere percelen gemaaid en is het hooi in balen verpakt (Figuur 3.6). Later zijn de balen verzameld en afgevoerd.

De poldersloten zijn door Harrie Kok in de laatste week van oktober geschoond. De kwelsloot langs de Landsmeerderdijk was al eerder, op 12 oktober, door het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier geschoond. Daarbij is een rupsvoertuig gebruikt dat vanaf de Kadoelenweg door het weiland naar de kwelsloot is gereden (zie ook Figuur 3.11).

Figuur 3.6 Hooibouw in volle gang (22 juli)

3.2 Schrikdraadafrastering rond de hooilandpercelen

Ter bescherming van de broedende weidevogels tegen vossen en katten is, net als vorig jaar, een 2-draads elektrische afrastering aangebracht rond de hooilandpercelen (Figuur 3.7). Het werk is in de periode 22 februari – 24 maart uitgevoerd door de Commissie Natuur van de vereniging, aangevuld met een tweetal vrijwilligers. De afrastering was gebruiksklaar op 14 maart; in de week erna zijn de slootkanten verder bijgewerkt. Omdat de kieviten al vanaf half maart beginnen te nestelen was dit aan de late kant. De afrastering is uit twee afzonderlijke lussen opgebouwd (Figuur 3.7). De puls-generator (met netvoeding) is aangebracht in de schuur van de woning Landsmeerderdijk 67.

De schrikdraadafrastering is in de sloot geplaatst, op ca. 20cm vanuit de oever. De slootkanten zijn daartoe eerst recht afgestoken en overdadige kantbegroeiing (bestaande uit o.a. wilgenroosje, brandnetel en veldzuring) is verwijderd. Op de hoekpunten van de sloten zijn de houten palen van vorig jaar, die waren blijven staan, gebruikt voor bevestiging van de stroomdraden. Verder zijn als tussensteunpunten kunststof paaltjes (met metalen punt) gebruikt, met een onderlinge afstand van 5m. De onderste en bovenste schrikdraad van de afrastering is respectievelijk op 5cm en 25cm boven de waterspiegel gespannen. Tijdens het aanbrengen van de draden was de waterstand hoog, ongeveer op het bewakingspeil van NAP-4,02m.

De toegangshekken naar de hooilandpercelen waren vorig jaar al voorzien van schapengaas. De twee draden van de elektrische afrastering zijn langs alle hekken doorgezet: één draad onderlangs, de andere draad bovenlangs (Figuur 3.8, linker foto). Bij de meeste toegangshekken zijn handgrepen in de schrikdraden toegepast voor een betere toegankelijkheid voor boer Harrie Kok. Bij dwarssloten is de afrastering recht doorgetrokken (Figuur 3.8, rechter foto).

Figuur 3.7 Locatie van de schrikdraadafrastering rond de hooilandpercelen

Figuur 3.8 Links: toegangshek met elektrische afrastering, rechts: passage van dwarssloot

De pulsspanning van de afrastering is regelmatig gecontroleerd. In optimale omstandigheden (droog weer, geen spanningsverlies door contact met begroeiing) ligt de spanning tussen 6kV en 8kV. Vrij snel na de ingebruikname van de afrastering trad een storing op. Het bleek dat het waterpeil in de sloot tussen de percelen 'Anderhalf Morgen' en 'Kleine Stukje' na hevige regenval te hoog was, waardoor de onderdraad in het water hing. De afwateringsbuis van deze dwarssloot bleek verstopt. Omdat de verstopping niet gemakkelijk te verhelpen viel is de onderdraad langs de betreffende sloot afgekoppeld.

Naarmate het seizoen vorderde liep de pulsspanning terug. Dit was grotendeels te wijten aan het steeds langer wordende gras, dat over de schrikdraden heen ging hangen. Ook kwam het voor dat wind en golfjes flap deponeerden op de onderste draad. Gepoogd is om het gras onder de draden kort te houden (Figuur 3.9), maar dit bleek met de handzeis niet altijd doenlijk, ook al omdat we de weidevogels niet te veel wilden verstoren. Aan het eind van het seizoen, toen de meeste kuikens zich al goed konden redden, hebben we geaccepteerd dat de pulsspanning niet op de gewenste hoge waarde gehandhaafd kon worden. De pulsgenerator is daarop uitgeschakeld.

Figuur 3.9 Onderhoud aan de schrikdraadafrastering: maaien van de begroeiing langs de slootkant

De schrikdraadafrastering is half september, vóór het schonen van de sloten, weggehaald.

3.3 Nieuwe duiker met overlaat - trap op Landsmeerderdijk

Het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft in juli een nieuwe duiker aangebracht in de aarden dam in de kwelsloot langs de Landsmeerderdijk (Figuur 3.10). Via deze dam kan men vanaf de dijk de polder ingaan. De duiker was in slechte staat en moest worden vervangen. Aan bovenstroomse zijde van de dam is een houten damwand geplaatst met daarin de toegangsoopening tot de duiker (Figuur 3.10, rechter foto). In de opening is een overlaat aangebracht die in hoogte kan worden versteld. Het water aan bovenstroomse zijde wordt daarmee op een peil van NAP-1,6m gehouden. Het waterpeil aan de benedenstroomse zijde van de dam is 0,5m lager (NAP-2,1m). De kwelsloot langs de dijk voert het water in de noordwesthoek van de polder via een overlaat en duiker af naar het systeem van poldersloten (met bewakingspeil van NAP-4,02m). Een teveel aan water wordt door middel van het gemaal aan de Kadoelenweg uitgeslagen naar de sloot langs de Kadoelenweg. Deze sloot is onderdeel van de Waterlandse Boezem (met beheerpeil van NAP-1,57m).

Op de aarden dam is een nieuw houten hek geplaatst, dat niet geopend kan worden. Het hoogheemraadschap heeft er kennelijk voor gekozen om het materieel voor onderhoud aan de kwelsloot vanaf de toegang aan de Kadoelenweg dwars door de polder naar de dijk te laten rijden (Figuur 3.11, linker foto).

Eerder had hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier al een stalen trap geplaatst op het talud van de Landsmeerderdijk (Figuur 3.11, rechter foto). De beheerder kan hierdoor gemakkelijker bij de duiker komen voor inspectie en onderhoud.

Na plaatsing van deze trap werd het ook voor mensen uit de buurt erg eenvoudig om naar beneden te gaan om daar bijvoorbeeld de hond uit te laten. Om betreding van de polder te voorkomen hebben we het hoogheemraadschap gevraagd om een afsluitbaar hek bovenaan de trap te maken. Dat hek is inmiddels gerealiseerd.

Figuur 3.10 Nieuwe duiker in de aarden dam in de kwelsloot; links: niet beweegbaar hek op de aarden dam, rechts: houten damwand met opening naar duiker en regelbare overlaat

Figuur 3.11 Links: schonen kwelsloot (12 okt.); rechts: stalen trap op dijktalud, plaatsen houten damwand (22 juli)

4 Vogelinventarisaties Wilmkebreekpolder

In de periode half maart – half juni zijn met een interval van één à twee weken inventarisaties verricht van broedvogels in de polder. Buiten deze periode zijn op niet-systematische wijze waarnemingen verricht van de in de polder verblijvende vogels. De waargenomen vogels zijn ingevoerd in het landelijke systeem www.waarneming.nl.

4.1 Broedvogelinventarisaties: methode

Alle waarnemingen van broedvogels zijn verricht vanaf de randen van de polder. De meeste waarnemingen zijn 's middags gedaan vanaf de hoge Landsmeerderdijk. De kruin van de dijk ligt ca. 6,5m hoger dan de polder, waardoor vanaf de dijk een ruim en ongehinderd zicht bestaat op de verschillende percelen. Ook heeft men daar 's middags de zuidwestelijke zon in de rug. Het voordeel van observatie vanaf de dijk is bovendien dat de hooilanden, waar vrijwel alle weidevogels broeden, dicht tegen de dijk aanliggen (Figuur 3.1). De drainagegreppels in de percelen zijn vanaf de dijk goed zichtbaar, waardoor aan de hand daarvan de locatie van broedende vogels vrij precies op de plattegrond kan worden ingetekend.

Incidenteel zijn waarnemingen verricht vanaf de toegang bij de boerderij aan de Kadoelenweg, vanaf de toegang aan het Wilmkebreekpad, bij het einde van de Van Zeggelaarstraat, en vanuit de omringende tuinen.

Om de vogels niet te verstoren zijn we voor het doen van waarnemingen nooit de polder ingegaan. Wel is de pulsspanning van de elektrische afrastering regelmatig gecontroleerd (vanaf de boerderij aan de Kadoelenweg). Ook was het nu en dan nodig om de schrikdraadafrastering rond de hooilandpercelen na te lopen, maar daarbij zijn we steeds dicht bij de afrastering gebleven.

In de volgende tabel zijn de datums opgenomen van de dagen dat waarnemingen vanaf de Landsmeerderdijk zijn verricht. Ook de weersomstandigheden op de betreffende dagen zijn aangegeven.

Nummer	Datum	Temp.(°C)	Wind	Bewolking
1	26 maart 2016	15	krachtige ZZW-wind	droog, zonnig, hoge sluierwolken
2	2 april 2016	15	zwakke ZO-wind	droog, geheel bewolkt
3	9 april 2016	14	matige Z-wind	droog, half bewolkt
4	23 april 2016	8	matige NW-wind	buien, bewolkt
5	30 april 2016	10	matige NW-wind	droog na buien, bewolkt
6	7 mei 2016	23	matige ZO-wind	droog, zonnig, bijna onbewolkt
7	21 mei 2016	20	zwakke Z-wind	droog, zonnig, half bewolkt
8	28 mei 2016	22	zwakke N-wind	droog, zonnig, onweer op komst
9	4 juni 2016	24	zwakke NO-wind	droog, zonnig, licht bewolkt
10	11 juni 2016	20	zwakke N-wind	droog, bewolkt met zon
11	24 juni 2016	22	zwakke wind	droog, half bewolkt

Tabel 4.1 Waarnemingsdatums Wilmkebreekpolder; weersomstandigheden op de waarnemingsdagen

Het KNMI geeft de volgende karakterisering van het weer in Nederland in 2016:

“Met een gemiddelde temperatuur van 10,7°C komt 2016 net in de top 10 van warmste jaren sinds 1901. De wintermaanden januari en februari waren beiden zacht. Zeer zacht weer werd afgewisseld door koudere perioden. De landelijk laagste temperatuur van -12,3°C werd gemeten in Nieuw Beerta op 21 januari. De lente begon laat. Zowel maart als april kenmerkten zich door perioden met een noordelijke stroming waardoor het soms koud weer was. In mei daarentegen overheerste de warmte.

De zomer was zeer warm. Het was zonniger dan normaal, maar ook natter. De warmte manifesteerde zich vooral in de nachten. De hoogste temperatuur werd op 20 juli in Eindhoven gemeten; 35,2°C. Augustus eindigde zeer warm en deze warmte zette zich voort in september, die volop zomers was. Met 17,3°C was het in De Bilt de op twee na warmste september sinds het begin van de waarnemingen. Oktober en november verliepen juist kouder dan normaal. December verliep zacht. In De Bilt kwamen 1 (8) ijsdagen, 60 (58) vorstdagen, 108 (85) warme dagen, 31 (26) zomerse dagen en 5 (4) tropische dagen voor. Tussen haakjes het langjarige gemiddelde 1981-2010. Met landelijk gemiddeld 1881 uur zon was 2016 zeer zonnig. Normaal is 1643 uur. In De Bilt komt 2016 met 1812 uur op de negende plaats van zonnigste jaren sinds 1901. Juni was de enige sombere maand. De zonnigste plaats was De Kooy met 2046 zonuren. Het minst zonnig was het met 1718 uur in het zuiden van Limburg. Met landelijk gemiddeld ongeveer 757 mm neerslag was 2016 een vrij droog jaar. Normaal valt 849 mm. Het noorden was het droogst. Het droogste KNMI station was Stavoren, daar viel slechts 587 mm. Het natste KNMI-meetpunt was Rotterdam met 871 mm. De maand juni was zeer nat met in het zuidoosten recordhoge neerslagsommen, tot 277 mm in Ysselstein (Limburg).”

4.2 Telresultaten broedvogels en aantekeningen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de getelde aantallen vogels. Ook zijn de aantekeningen bijgevoegd die zijn gemaakt op de waarnemingsdagen.

Telling 26 maart

Kievit 36 (10 nesten bezet)	Meerkoet 6	Nijlgans 10
Grutto 12	Waterhoen 2	Grauwe Gans 86
Tureluur 12	Krakeend ca 60	Bergeend 8
Scholekster 2	Wilde Eend 12	
	Wintertaling 2	
Houtduif ca 40		Blauwe Reiger 1
Zwarte kraai ca 30		
Kauw ca 40	Witte kwikstaart 2	

Grutto's en tureluurs vertonen territoriumgedrag. De Kieviten zijn al op veel plaatsen tot broeden overgegaan. Een buizerd in de lucht doet alles op de wieken gaan. Op 28 maart vliegt een slechtvalk over.

Telling 2 april

Kievit 35 (13 nesten bezet)	Meerkoet 6	Nijlgans 4
Grutto 14	Waterhoen ?	Grauwe Gans 127
Tureluur 10	Krakeend 32	Bergeend 5
Scholekster 1	Wilde Eend 16	
	Wintertaling 2	
Houtduif 86		Blauwe Reiger 3
Zwarte kraai 13		
Kauw 37		

Nog geen broedende grutto's; ze maken wel aanstalten. Eén foeragerende lepelaar. Eén wilde eend met 12 pullen. Eén scholekster in het weiland: is de andere scholekster aan het broeden? De waterhoentjes zien we niet meer.

Telling 9 april

Kievit 42 (19 nesten bezet)	Meerkoet 5	Nijlgans 6 (3 paar)
Grutto 13 (4 nesten bezet)	Waterhoen ?	Grauwe Gans 95
Tureluur 8	Krakeend 8	Bergeend 8
Scholekster 1	Wilde Eend 14	
	Wintertaling 4 (2 paar)	
Houtduif ?		Blauwe Reiger 3
Zwarte kraai 12	Boerenwaluw 1	Kleine Mantelmeeuw 2
Kauw 12	Bontbekplevier 2	

De grutto's zijn inmiddels ook begonnen met broeden. Tureluurnesten krijgen we vanaf de dijk niet in beeld. De eerste twee paren grauwe gans hebben jongen. De boerenwaluwen van voorgaande jaren lijken terug te zijn (er was één broedpaar in de paardenstal aan de Stoombootweg). De bontbekplevier is een doortrekker; we zien ze sporadisch in de polder. De kleine mantelmeeuw was voorgaande jaren één van de vele rovers.

Telling 23 april

Zaterdag 23 april hebben we in de koude NW-wind en tussen de buien door de kievit- en grutto-nesten geteld. Zondag 24 april hebben we ook nog even het perceel Bouwland gecontroleerd vanaf de Van Zeggelaarstraat. We kwamen in totaal op de volgende aantallen:

Kievit: 13 nesten bezet, 8 paren kievit met pullen

Grutto: 5 nesten bezet

Hopelijk overleven de kievit-pullen de komende koude week.

Telling 30 april

Kievit 42 (6 nesten bezet)	Meerkoet 6 (1 nest bezet)	Nijlgans 4 (2 paar)
Grutto 12 (3 nesten bezet)	Waterhoen ?	Grauwe Gans 50
Tureluur 8	Krakeend 8 (4 paar)	Bergeend 6 (3 paar)
Scholekster 2	Wilde Eend 4	
	Wintertaling 4 (2 paar)	
Houtduif ?		Blauwe Reiger 1
Zwarte kraai ?	Boerenwaluw ?	
Kauw ?	Bontbekplevier 1	

Het aantal bezette nesten is een factor twee lager dan vorige week. Kennelijk zijn deze week veel eieren uitgekomen of er zijn broedsels verloren gegaan. Het aantal waargenomen kuikens is als volgt: kievit 32, grutto 4, tureluur 2, grauwe gans 95 (in de grote crèche).

Het aantal kraaien, kauwen en houtduiven is niet geteld. We zien één foeragerende bontbekplevier. De waterhoenen vertonen zich niet; waarschijnlijk verstoppelen ze zich ergens in een sloot die we vanaf de Landsmeerderdijk niet kunnen zien.

Afgelopen week was het koud (dagtemperatuur: 6 °C – 10 °C), er waren veel buien (ook hagelbuien), en de krachtige tot harde wind kwam voornamelijk uit de NW-hoek. Zowel kievit, grutto als tureluur hebben jongen; daarvan is een deel deze week uitgekomen. Een klein wonder dat de kuikens de kou en de nattigheid hebben doorstaan, maar er zullen waarschijnlijk ook slachtoffers zijn gevallen. De vele paren grauwe gans met kuikens en de opgeschoten vrijgezellen hebben inmiddels een grote groep gevormd, die statig door de gehele polder beweegt. Ook heeft zich een witte boerengans bij het gezelschap gevoegd.

Telling 7 mei

Kievit 42 (5 nesten bezet, 2 nieuw)	Meerkoet 8 (2 nesten bezet)	Nijlgans 4 (2 paar)
Grutto 12 (2 nesten bezet, 1 nieuw)	Waterhoen ?	Grauwe Gans 50
Tureluur 12	Krakeend 4	Bergeend 7 (1 nest bezet)
Scholekster 1	Wilde Eend 5	
	Wintertaling 4 (2 paar)	
Houtduif ?		Blauwe Reiger 4
Zwarte kraai ?	Boerenzwaluw ?	
Kauw ?	Witte kwikstaart 1	

We zien de volgende aantallen kuikens:

kievit 25, grutto 4, tureluur 5, grauwe gans 88 (de meeste grotere kuikens in de crèche, de kleintjes met hun ouders apart), wilde eend 8.

Er vliegt een havik over; grote paniek onder de weidevogels.

Afgelopen week is het weer geleidelijk opgeknapt. Op de waarnemingsdag zaterdag 7 mei was het zonnig en de temperatuur was aangenaam (ca. 23 °C).

Boer Harrie Kok heeft op vrijdag 6 mei een aantal koeien / vaarzen in de polder gebracht; ze lopen in het perceel Elleboog. Later brengt hij nog een aantal koeien met kalveren en in de zomer de dekstier.

Telling 21 mei

Kievit 40 (2 nieuw nesten?)	Meerkoet 2	Nijlgans 2 (1 paar)
Grutto 11	Waterhoen ?	Grauwe Gans 50
Tureluur 11	Krakeend 4	Bergeend 5
Scholekster 2	Wilde Eend 9	
Houtduif ?		Blauwe Reiger 1
Zwarte kraai ?	Boerenzwaluw 2	
Kauw ?	Witte kwikstaart 1	

We zien de volgende aantallen kuikens:

kievit 20, grutto 3, tureluur 5, scholekster 1 (deze hebben we later vanuit een tuin aan de Kadoelenweg gezien), 1 paar bergeend met 10 pullen, 1 losse bergeend met 3 pullen, 1 vrouw wilde eend met 6 pullen, grauwe gans ca 90 kuikens in en buiten de crèche.

Er lijken twee nieuwe nesten van de kievit te zijn in perceel Molenstuk (buiten de hooilandpercelen).

We zien voor het eerst twee boerenzwaluwen; één zwaluw lijkt klei te verzamelen! Verder zijn er zoals altijd de nodige eksters, kraaien, kauwen en houtduiven.

Afgelopen week was het eerst droog en zonnig, later waren er buien. Op de waarnemingsdag zaterdag 21 mei is het zonnig met een temperatuur van ca. 20 °C.

Het gras in het hooiland wordt steeds langer. Het wordt daardoor moeilijker om de vogels en vooral ook de kuikens te tellen. We hebben er waarschijnlijk veel gemist.

Op vrijdag 20 mei hebben we het schrikdraad rond de hooilanden gecontroleerd omdat de pulsspanning laag was. Op verschillende plaatsen bleken flap en drijvende planten over de onderste draad te hangen. De draad loopt daar vlak boven het wateroppervlak en wind en golven zorgen er voor dat deze planten omhoog gedrukt worden, tot over de draad. Ook begint het gras vanaf de oever over de draden heen te hangen. We hebben de draden zoveel mogelijk vrij gemaakt. Tijdens de ronde langs de afrastering zien we op 5 plaatsen tureluurparen alarmeren. Bij het tureluurpaar in perceel Klein Schouwstuk zien we een drietal kuikens lopen. Kievit zien we op 5 locaties rondlopen met pullen. Ook zien we 11 grutto's vliegen, waarvan 9 alarmerend.

Telling 28 mei

We hebben afgelopen zaterdag 28 mei weer geprobeerd om vanaf de Landsmeerderdijk de vogels te tellen in de Wilmkebreekpolder. Door het almaar hoger wordende gras lukt dat echter steeds minder goed. We hebben de poging daarom maar gestaakt. Wel hebben we twee 'alarmtellingen' kunnen uitvoeren:

Vrijdag 27 mei hoorden we vanuit het huis aan de Kadoelenweg veel kabaal uit de polder komen. We zagen een buizerd uit perceel Rijststuk opvliegen, gelukkig zonder kuiken in zijn klauwen. Hij werd op zijn kop gezeten door een grote menigte Kieviten (we telden er in de gauwigheid meer dan 20) en er waren 11 grutto's in de lucht. De tureluurs lieten zich niet zien. Toen de buizerd op hoogte was gekomen voegden zich een paar kraaien en kauwen bij het peloton uitsmijters. Op zaterdag 28 mei, vlak voor we op de dijk bijeen kwamen voor de telling, was er opnieuw veel rumoer in de polder. We zagen weer 11 alarmerende grutto's in de lucht en een groot aantal Kieviten.

Vanaf de dijk kregen we een tureluurpaar in de kijker in een greppel in perceel Weidstuk. Er waren 3 jongen bij die al bijna net zo groot waren als de ouders. Een groot aantal van de Kievitjongen is ook al erg groot, maar er lopen waarschijnlijk hier en daar nog wat kleintjes rond. We dachten vorige week dat er twee broedende Kieviten waren in het perceel Molenstuk, maar we denken nu dat het zittende Kieviten waren met pullen bij zich. Op alle percelen met kort gras, waar de schapen en koeien lopen, scharrelen nu Kieviten met pullen rond.

Vanaf de dijk zagen we het scholeksterpaar met het ene jong rondvliegen (vliegles). Het bergeendenpaar met 10 pullen is nog steeds compleet; ook hebben we de enkele bergeend met 3 pullen weer gezien. Er loopt nog maar 1 nijlgans rond; zit de tweede op de eieren? De vele jongen van de grauwe ganzen groeien als kool: sommigen zijn bijna al even groot als de ouders.

De afgelopen week was het redelijk weer. In het begin van de week was het koel, later werd het warmer tot boven 20 °C. Af en toe een bui. De zware onweersbuien die zich in zuid en oost Nederland hebben voorgedaan, hebben de Wilmkebreekpolder niet bereikt.

De spanning op de schrikdraadomheining is niet hoog meer. Er zijn teveel planten die op de draden hangen en contact maken met het slootwater. Het is niet goed mogelijk om de onregelmatige gevormde slootkanten met een gewone handzeis te maaien; ook een klein handzeisje is onbruikbaar omdat je er niet bij kunt. We gaan een speciale kantenzeis aanschaffen.

Boer Harrie Kok heeft deze week 7 koeien met kalveren in de percelen Molenstuk en 2e Molenstuk gezet. Er lopen geen koeien op de strook langs de Landsmeerderdijk (percelen Achterdijk en Dijkje), zodat het gras hier erg hoog is met prachtig roodbloeiende grassen. De hooilanden zijn geel van de grote ratelaar en de boterbloem.

Telling 4 juni

Op zaterdag 4 juni hebben we nog een poging gewaagd om de weidevogels in kaart te brengen, overigens zonder succes. Vermeldenswaard is dat het meerkoetenpaar in één van de dwarsloten 5 pullen heeft. Verder zagen we alarmerende grutto's op het toegangshek vanaf de dijk naar Anderhalf Morgen.

Op zondag 5 juni hebben we met de pas aangeschafte kantenzeis het schrikdraad langs de hoofdsloot vrijgemaakt van overhangend gras. Daarna zijn we langs de gehele buitenomtrek van de elektrische afrastering gelopen en hebben de afrastering geïnspecteerd. Langs perceel Achterdijk hing de onderdraad door het gewicht van de overhangende begroeiing in het water. Met de lange hark hebben we de draad weer zo goed mogelijk vrij gemaakt. De pulsspanning in het schrikdraad bleef evenwel nog steeds laag. Daarop hebben we besloten de pulsgenerator uit te zetten. Tijdens het werk zien we op verschillende plaatsen alarmerende tureluurs, Kievieten en grutto's. Er zijn zeer waarschijnlijk nog 4 paar grutto's met jongen. De jonge Kieviten op de percelen met schapen

en koeien zijn voor een deel al vliegvlug. Het ene jong van het scholeksterpaar blijkt al goed te kunnen vliegen. Er foerageert één boerenzwaluw in de polder; zit de tweede inmiddels op de eieren? Het bergeendenpaar in de hoofdsloot heeft nog steeds alle 10 pullen bij zich! Boer Harrie Kok heeft op 6 juni drie extra koeien, elk met een kalf, in de percelen Stuk Achterhuis en Molenstuk gezet. De kieviten met jongen vinden het prima.

Telling 11 juni

We hebben vandaag vanaf de Landsmeerderdijk en vanuit de tuin aan de Kadoelenweg gekeken hoe het met de weidevogels staat. Het merendeel van de kieviten is inmiddels weg, maar er lopen ook nog ouderparen met pullen rond. Zo zagen we zowel in perceel Rijstuk als in perceel Weidstuk een kievitpaar met vrij kleine pullen. In perceel Rijstuk liep een tweede kievitpaar met grote (vliegvlugge) jongen; ook in perceel Molenstuk zagen we een kievitpaar met grote jongen. In perceel Elleboog loopt al de gehele week een paar kieviten met 3 kleine pulletjes. Hier lopen zes moederkoeien met kalveren en een zestal vaarzen; de kieviten voelen zich er veilig bij. De jonge kievitkuikens lijken allemaal het resultaat te zijn van een tweede broedpoging.

Op de grens van perceel Elleboog en perceel Kleine Stukje hebben we al de gehele week twee waakzame grutto's in beeld; vandaag zagen we daar vanaf de Landsmeerderdijk ook twee opgeschoten jonge grutto's rondstappen, die al over de sloot konden vliegen. De twee scholeksters lopen ook nog rond met één vliegvlug jong. Verder zijn er nog veel tureluurs; een flink deel van de jonge tureluurs vliegt al. Er lijkt een derde bergeendenpaar met jongen te zijn, maar we konden ze niet goed in beeld krijgen. Er zwemmen voorts een paar wilde eenden met jongen rond; we zagen ook een meerkoet en een krakeend met pullen. Eveneens waren aanwezig: een foeragerende lepelaar, twee blauwe reigers, veel kauwen en kraaien (die geen bedreiging meer lijken te zijn voor de pulletjes), en houtduiven. In perceel Weidstuk zagen we tot onze verrassing een haas lopen! De ganzencrèche is flink uitgedund: de vliegvlugge jongen zijn met de adulte vogels verdwenen. Er lopen apart meerdere ganzenparen met jongen door de polder (de laatbroeders).

Telling 24 juni

Vandaag hebben we weer een rondje gelopen rond de polder. Er zijn nog steeds jonge vogels te zien. In perceel Elleboog loopt al langere tijd een kievitpaar met drie inmiddels halfwas pullen rond. Vanmiddag liep daar ook een kievitpaar met twee vliegvlugge jongen.

In perceel Molenstuk zien we een waakzame kievit staan en na enige tijd komt een halfwas pul tussen het hoge gras tevoorschijn. Misschien zijn daar meer pullen. Langs de centrale langssloot, langs de percelen Molenstuk en Stuk Achterhuis verzamelt zich regelmatig een grote groep kieviten (adulte vogels en vliegvlugge jongen). Afgelopen dinsdag telden we een groep van 53 individuen. Af en toe vliegt de hele groep een paar rondjes! Er vliegen ook nog tureluurs rond met jongen. Van de week zagen we op het hek naar het perceel Anderhalf Morgen vijf tureluurs zitten (twee adulte vogels, drie jongen). De grutto's zijn met jongen en al weggetrokken. Het scholeksterpaar vliegt nog steeds met het ene jong rond. Af en toe krijgt het jong een wurmpje toegestopt!

In de sloten zien we twee wilde eenden, elk met kleine pulletjes. Ook zwemmen er twee paar meerkoeten rond met jongen. Er loopt steeds een enkele nijlgans in de polder. De bergeenden met jongen zitten zoals altijd in de centrale langssloot. De laatste jongen van de grauwe ganzen zijn inmiddels vliegvlug of zijn bezig met de vlieglessen. Op diverse plaatsen staan blauwe reigers langs de sloot.

Vandeweek zaten twee boerenzwaluwen naast elkaar op een hek; later vloog een groep van zes zwaluwen rond op jacht naar insecten. Er waren ook twee foeragerende lepelaars.

Laatste waarnemingen

Op 28 juni zien we een lepelaar met twee bedelende jongen foerageren in de polder. Op 3 juli zien we in perceel Molenstuk één scholekster met jong, en één kievit met twee halfwas jongen, in perceel Elleboog tussen de koeien en kalveren één kievit met drie halfwas jongen en één tureluur met drie

bijna volgroeide jongen. In de week van 11 tot 17 juli zien we in percelen Molenstuk, Stuk Achterhuis en Elleboog regelmatig een groep Kieviten (adulte vogels met volgroeide jongen), die rondjes boven de polder vliegt. Er is nog slechts één scholekster. Ook het tureluurpaar met drie jongen is nog in de polder. Verder zien we regelmatig een groepje van drie foeragerende lepelaars, een witte kwikstaart, en een tweetal visdiefjes duikend naar vis in de poldersloten. Later in de maand juli tot aan de herfst komen bijna dagelijks twee aalscholvers langs om vis te vangen in de molensloot. Ze laten met uitgespreide vleugels hun veren drogen op het dichtstbijzijnde hek.

4.3 Enkele conclusies n.a.v. de observaties

De waarnemingen van de broedvogels in de polder leiden tot de volgende conclusies:

- Ook dit jaar blijken de hooilandpercelen bij de weidevogels zeer in trek als broedplaats.
- De nesten van Kievit en Grutto kunnen vanaf de hoge Landsmeerderdijk goed in kaart worden gebracht.
- Tureluurnesten zijn goed verstopt en kunnen vanaf de dijk niet worden waargenomen.
- Kievit, Grutto en Tureluur hebben alle drie een flink aantal vliegvlugge jongen voortgebracht. Het ene paar Scholekster heeft één jong in de polder groot gebracht. Zie ook Par. 4.4.
- Grauwe Gans broedt vooral op de hooilandpercelen, maar ook op andere percelen hebben we broedende vogels gezien. Het aantal broedparen was dit jaar hoger dan voorgaande jaren (dit jaar hebben zeker 10 paren gebroed).
- Net als in voorgaande jaren hebben Bergeend, Meerkoet, Krakeend, en Wilde Eend met succes gebroed in de polder.
- Anders dan in voorgaande jaren hebben we Nijlgans en Waterhoen niet met kuikens gezien.
- Het broedseizoen is rond half maart begonnen; de laatste halfwas kievitkuikens en bijna volgroeide tureluurjongen liepen met ouders nog omstreeks half juli rond op de begraasde percelen met lage begroeiing. De hooilandpercelen worden verlaten naarmate het gras hoger wordt en de percelen moeilijker begaanbaar worden voor de kuikens. Dit geldt vooral voor Kievit en in mindere mate voor Tureluur en Grutto.
- De koude periode in de tweede helft van april met harde wind en (hagel)buien heeft waarschijnlijk zijn tol geëist onder pas uitgekomen kuikens; het was verrassend om te zien dat na deze periode toch nog veel kuikens gezond rondliepen.
- Net als andere jaren waren er veel predatoren actief waaronder Kauw, Zwarte Kraai, Ekster, Kleine Mantelmeeuw, Buizerd en Havik. De gezamenlijke afweer van Kievit en Grutto was veelal effectief. Blauwe Reiger was vooral actief langs de slootranden; waarschijnlijk heeft hij wel op eendenkuikens geaasd maar niet op de weidevogelkuikens.
- In het vroege voorjaar is een vos in en rond de polder gezien. Er zijn geen latere meldingen bekend. We denken daarom dat de vos niet, zoals in voorgaande jaren, op rooftocht is geweest in de polder tijdens de broedperiode. De schrikdraadafrastering rond de hooilandpercelen was niettemin nuttig, al was het maar om de vele huiskatten af te schrikken. Het vrij houden van het schrikdraad van begroeiing blijft tegen het einde van het broedseizoen overigens een moeizame zaak.
- Het is niet duidelijk of het paartje Boerenzwaluw tot broeden is gekomen. Het dak van de paardenstal aan de Stoombootweg, waar afgelopen jaren werd gebroed, is deze winter ingestort en vervangen. Daarbij is het nest verloren gegaan. Mogelijk is elders vervangende nestgelegenheid gevonden. Eind juni foerageerden zes zwaluwen in de polder.

4.4 Soortbespreking

Grutto

Het aantal adulte vogels bedroeg in het begin van het seizoen 14, later liep dat aantal terug tot 11. Er zijn gedurende het broedseizoen op zes verschillende locaties broedende grutto's gezien; de nestplaatsen (alle in de percelen Duizend Roed en Rijststuk) zijn in Figuur 4.1 weergegeven.

Figuur 4.1 Broedlocaties van grutto (niet gelijktijdig!)

Het maximale aantal tegelijk bezette nesten, waargenomen op 23 april, bedraagt vijf. We kunnen dus concluderen dat minimaal vijf paar grutto's heeft gebroed (in vijf broedterritoria dicht bij elkaar). Op grond van latere waarnemingen (het aantal alarmerende grutto's bij overvliegende buizerd, en het aantal alarmerende vogels bij controle van het schrikdraad) denken we dat minimaal vier paar grutto's jongen heeft groot gebracht.

Kievit

Het aantal adulte vogels bedroeg aan het begin van het seizoen 36 en liep op naar 42 in het midden van het seizoen. Tegen het einde van mei waren er nog steeds 40 vogels, daarna liep het aantal terug. Op 9 april zagen we het grootste aantal tegelijk broedende kievit: 19 in totaal (dus minimaal 19 broedterritoria). Het aantal waargenomen broedlocaties is evenwel groter, namelijk 29. Een flink aantal broedparen is kennelijk voor een tweede maal aan een broedsel begonnen. Deze veronderstelling wordt bevestigd door de aanwezigheid van vele kleine kuikens tegen het einde van het broedseizoen.

De verschillende broedlocaties zijn in Figuur 4.2 aangegeven. Vrijwel alle locaties bevinden zich op de hooilandpercelen. Twee locaties bevinden zich op perceel Bouwland. Deze twee locaties en de drie locaties op perceel Kleine Stukje liggen buiten de schrikdraadafrastering. Op grond van de waarnemingen denken we dat op minimaal één van de locaties op elk van beide percelen broedsucces is behaald. Op de afgerasterde hooilandpercelen hebben we op één waarnemingsdag vanaf de Landsmeerderdijk in totaal 32 kuikens geteld; daarbij hebben we er ongetwijfeld een aantal gemist. Op grond van de waarnemingen denken we dat tussen 12 en 15 paar kievit jongen heeft groot gebracht.

Figuur 4.2 Broedlocaties van kievit (niet gelijktijdig!)

Tureluur

Het aantal adulte tureluurs bedroeg aan het begin van het seizoen 12. Later daalde het aantal vogels dat we zagen enigszins, waarschijnlijk omdat oudervogels op het nest zaten. In mei zagen we weer 11 à 12 tureluurs, veelal waakzaam rondlopend. Wanneer een buizerd overvloed hielpen de tureluurs niet mee bij het verjagen van de rover; dit lieten ze aan de kievieten en grutto's over, en niet te vergeten de kauwen en kraaien.

Vanaf de Landsmeerderdijk hebben we geen broedende tureluurs in beeld gekregen. Wel was aan het territoriumgedrag van de vogels te zien dat de nesten verstopt waren in het hoge gras van de hooilandpercelen, waarschijnlijk dicht bij de slootranden. Op 7 en 21 mei hebben we het grootste aantal kuikens tegelijk zien lopen in de greppels, namelijk 5. Er zijn er ongetwijfeld meer geweest. Tot half juli hebben we nog een ouderpaar met drie opgeschoten jongen gezien. Op grond van de waarnemingen denken we dat er dit seizoen zeker 5 territoria zijn geweest en dat minimaal 4 paar tureluurs jongen heeft groot gebracht.

Andere broeders

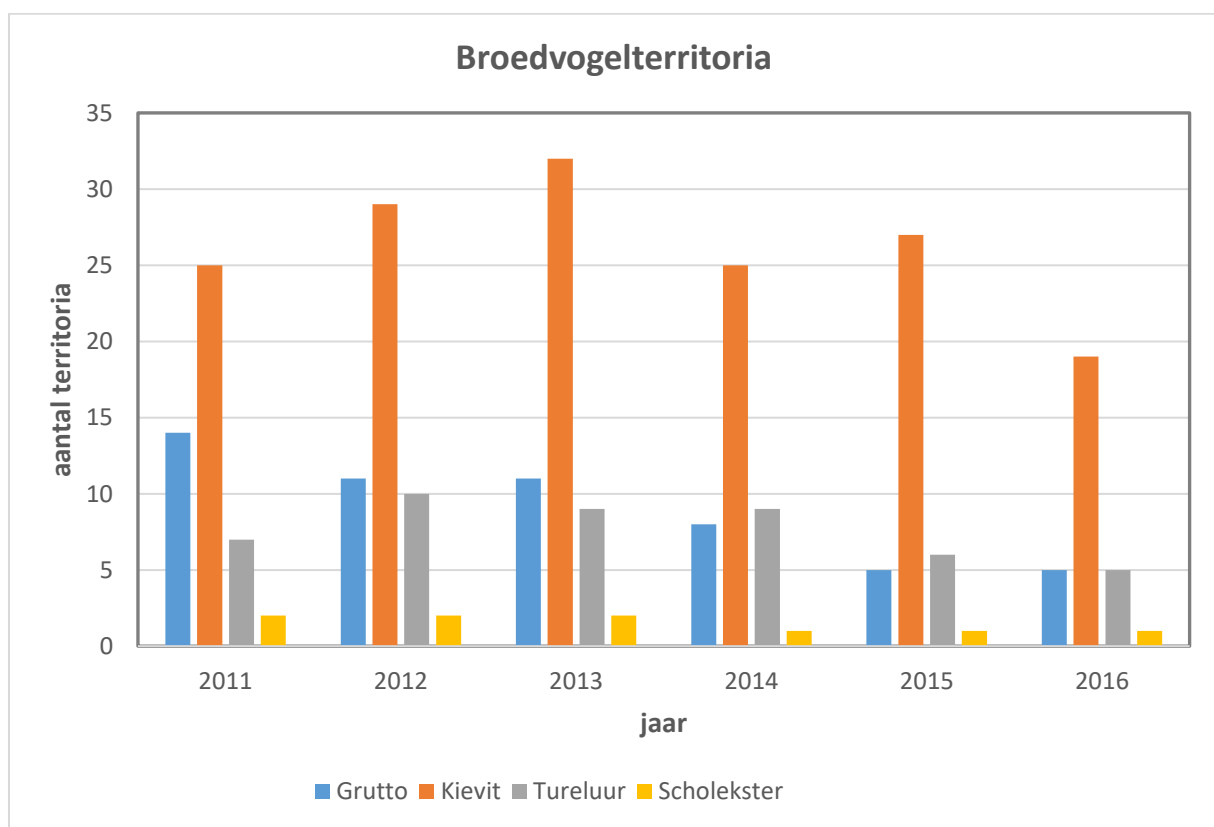
- Scholekster. Er is gedurende het gehele seizoen één paar scholeksters in de polder geweest. We hebben nooit een broedende vogel gezien, maar op 21 mei kregen we voor het eerst een al vrij groot, enkel jong in beeld. Mogelijk heeft het paar scholeksters net buiten de polder gebroed, bijvoorbeeld op een plat dak van een schuur.
- Bergeend. Aan het begin van het seizoen waren er 8 adulte vogels in de polder. Er werd vaak hevig gestreden om vrouwen en territorium. Uiteindelijk heeft Bergeend met drie paren gebroed in de polder. Eén paar had 10 pullen; dat paar hebben we met alle kuikens regelmatig terug gezien. Een tweede paar had 3 kuikens, maar deze kuikens zijn alleen door het vrouwtje groot gebracht. Het derde paar met kuikens hebben we pas aan het eind van het seizoen in beeld gekregen. We denken dat het merendeel van de kuikens, dank zij de fanatieke verdediging door de ouders, groot geworden is.
- Grauwe Gans. Deze gans was in het begin van het seizoen met een groot aantal (meer dan 100 adulte vogels) aanwezig. Zeker 10 paren zijn vervolgens tot broeden overgegaan. Daarbij

viel op dat de verschillende paren nogal gespreid in de tijd met broeden begonnen. Op 30 april hebben we 95 jongen geteld in de grote crèche; de jongen varieerden in ontwikkeling van klein kuiken tot halfwas. In latere weken zagen we na elkaar meerdere ouderparen rondlopen met kleine kuikens.

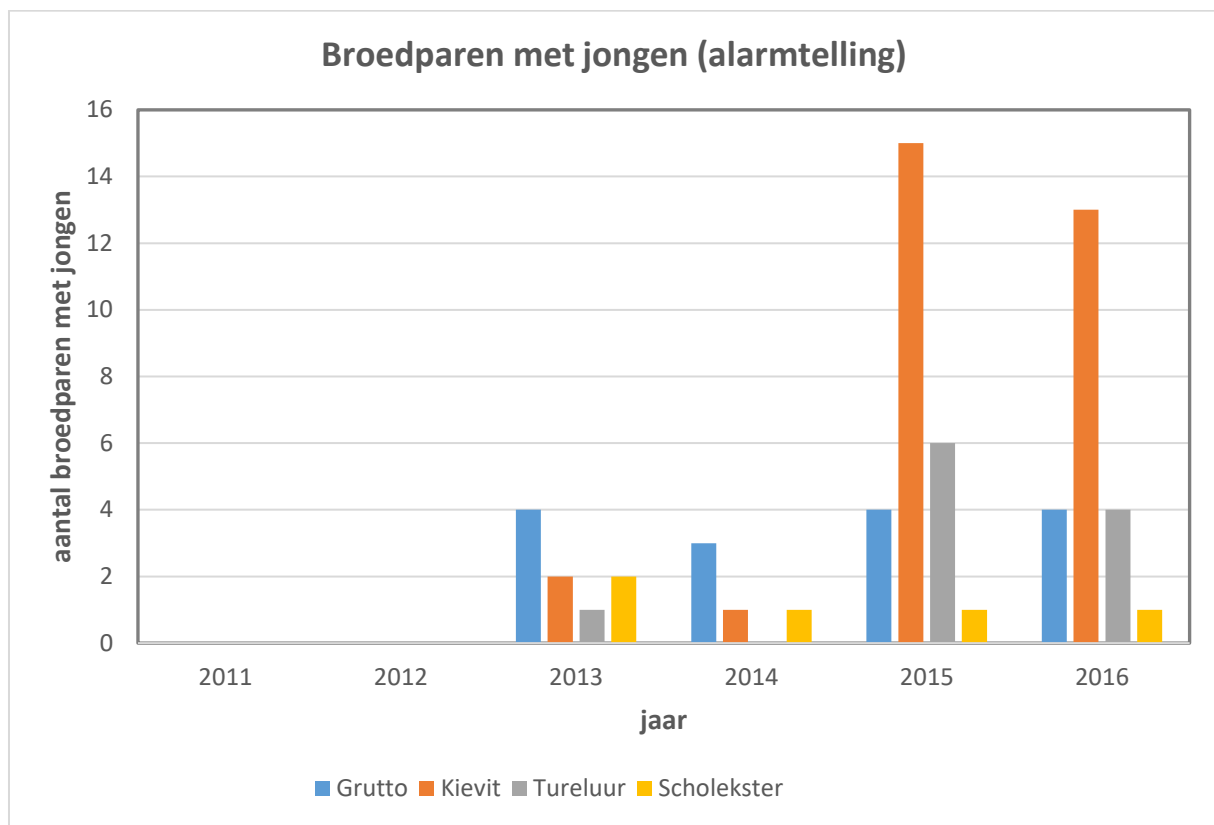
- **Wilde Eend.** Deze eend broedt ieder jaar met een flink aantal individuen in de polder, maar het broedsucces lijkt niet erg groot te zijn. Binnen een etmaal kan van tien kuikens de helft verloren gaan aan predatie. We denken dat vooral Blauwe Reiger, Kleine Mantelmeeuw en Ekster daarvoor verantwoordelijk zijn. Moeder eend lijkt ook niet altijd bewust te zijn van dreigend gevaar. Zo zagen we een moedereend met een groot aantal pullen op korte afstand van rustende mantelmeeuwen door het weiland lopen op weg naar een andere sloot. De pullen bleven ongedeed.
- **Meerkoet.** De meerkoet is met 3 à 4 paar begonnen aan het seizoen. Omdat ze zich nogal verstoppen in de sloten (die we vanaf afstand niet allemaal goed kunnen overzien) was lange tijd niet duidelijk of ze tot broeden waren overgegaan. Later hebben we twee paar Meerkoet met jonge kuikens gezien.
- **Waterhoen.** De waterhoenen hebben we alleen in het begin van het seizoen in beeld gekregen. We zagen één paar in de randsloot; dat paar hebben we later overigens niet meer terug gezien.
- **Krakeend.** Deze eend verblijft 's winters en in het vroege voorjaar in groot aantal in de polder. Ze zitten dan vooral in en rond de centrale langssloot. Het aantal paren dat dit jaar in de polder bleef is niet groter dan 4 à 5. Op 11 juni zagen we één krakeend met jonge kuikens.

4.5 Predatie door vos en effect schrikdraadafrastering

Wanneer we naar het aantal broedparen (territoria) kijken gedurende de afgelopen zes jaren (2011-2016) dan krijgen we voor Grutto, Kievit, Tureluur en Scholekster het in Figuur 4.3 weergegeven beeld (zie ook de rapportages voor die jaren op www.wilmkebreek.nl).

Figuur 4.3 Verloop van het aantal broedvogelterritoria gedurende de jaren 2011-2016

Figuur 4.4 Verloop van het aantal broedparen met jongen (alarmtelling) gedurende de jaren 2013-2016 (er zijn geen gegevens van de jaren 2011 en 2012)

De grafiek van Figuur 4.3 laat zien dat het aantal broedparen met territorium van alle soorten terug loopt vanaf het jaar 2013. In de jaren 2013 en 2014 was een vos actief in de polder gedurende het broedseizoen. In die jaren is vrijwel geen weidevogeljong groot geworden. Dit blijkt ook uit de grafiek van Figuur 4.4 (er zijn helaas geen gegevens uit 2011 en 2012 beschikbaar).

In 2015 is voor het eerst een schrikdraadafrastering rond de hooilandpercelen aangebracht. Deze afrastering heeft er voor gezorgd dat het aantal vliegvlugge jongen weer toenam in 2015 en 2016. Het aantal broedparen van alle vier soorten is evenwel nog niet (geheel) terug op het oude peil van vóór 2013.

4.6 Overige vogelwaarnemingen in de polder

In het jaar 2016 zijn 45 soorten vogels waargenomen in de Wilmkebreekpolder. De meeste waarnemingen zijn ingevoerd in het landelijk systeem www.waarneming.nl.

De lijst met 45 vogelsoorten is in Tabel 4.1 weergegeven. In de tabel is ook aangegeven of de soort in de polder heeft gebroed. Dit jaar staat de teller op 9 broedende soorten. Van drie soorten, Waterhoen, Boerenzwaluw en Witte Kwikstaart, weten we niet zeker of de soort in of bij de polder heeft gebroed.

In de lijst staan geen nieuwe soorten; alle opgenomen soorten worden vrijwel ieder jaar in de polder gezien.

Soort	Broed-geval	Soort	Broed-geval
Grote Canadese Gans - <i>Branta canadensis</i>	nee	Scholekster - <i>Haematopus ostralegus</i>	ja
Grauwe Gans - <i>Anser anser</i>	ja	Kievit - <i>Vanellus vanellus</i>	ja
Brandgans - <i>Branta leucopsis</i>	nee	Bontbekplevier - <i>Charadrius hiaticula</i>	nee
Knobbelzwaan - <i>Cygnus olor</i>	nee	Watersnip - <i>Gallinago gallinago</i>	nee
Wilde Zwaan - <i>Cygnus cygnus</i>	nee	Grutto - <i>Limosa limosa</i>	ja
Nijlgans - <i>Alopochen aegyptiaca</i> *	nee	Tureluur - <i>Tringa totanus</i>	ja
Bergeend - <i>Tadorna tadorna</i>	ja	Witgat - <i>Tringa ochropus</i>	nee
Krakeend - <i>Anas strepera</i>	ja	Kokmeeuw - <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	nee
Smient - <i>Anas penelope</i>	nee	Stormmeeuw - <i>Larus canus</i>	nee
Wilde Eend - <i>Anas platyrhynchos</i>	ja	Kleine Mantelmeeuw - <i>Larus fuscus</i>	nee
Slobeend - <i>Anas clypeata</i>	nee	Visdief - <i>Sterna hirundo</i>	nee
Wintertaling - <i>Anas crecca</i>	nee	Houtduif - <i>Columba palumbus</i>	nee
Lepelaar - <i>Platalea leucorodia</i>	nee	Gierzwaluw - <i>Apus apus</i>	nee
Blauwe Reiger - <i>Ardea cinerea</i>	nee	IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	nee
Grote Zilverreiger - <i>Ardea alba</i>	nee	Ekster - <i>Pica pica</i>	nee
Aalscholver - <i>Phalacrocorax carbo</i>	nee	Roek - <i>Corvus frugilegus</i>	nee
Sperwer - <i>Accipiter nisus</i>	nee	Zwarte Kraai - <i>Corvus corone</i>	nee
Havik - <i>Accipiter gentilis</i>	nee	Kauw - <i>Coloeus monedula</i>	nee
Buizerd - <i>Buteo buteo</i>	nee	Boerenzwaluw - <i>Hirundo rustica</i>	?
Slechtvalk - <i>Falco peregrinus</i>	nee	Spreeuw - <i>Sturnus vulgaris</i>	nee
Waterhoen - <i>Gallinula chloropus</i>	?	Gele Kwikstaart - <i>Motacilla flava</i>	nee
Meerkoet - <i>Fulica atra</i>	ja	Witte Kwikstaart - <i>Motacilla alba</i>	?
		Graspieper - <i>Anthus pratensis</i>	nee

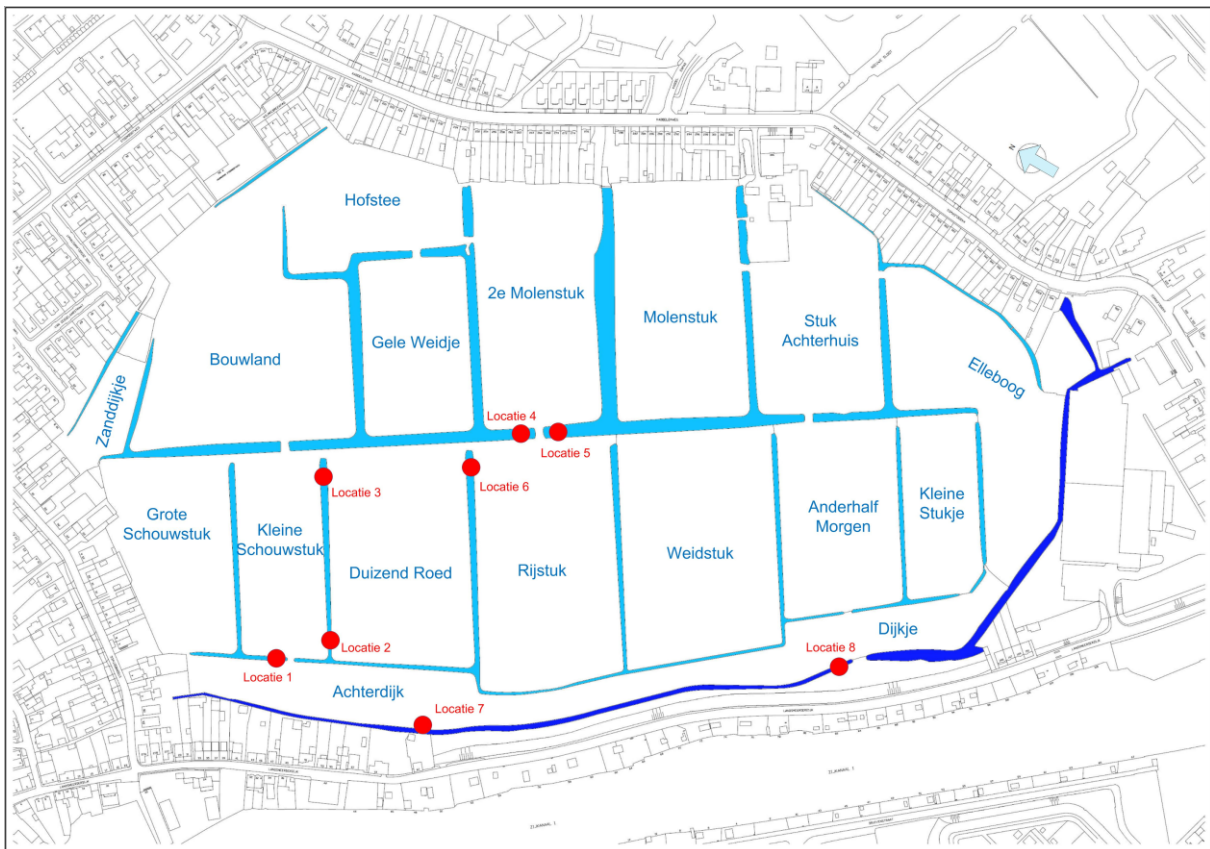
Tabel 4.1 Waargenomen vogelsoorten in de Wilmkebreekpolder in 2016; vogelsoorten die gebroed hebben

5 Waterbeestjes en planten in de Wilmkebreekpolder

Op 25 juni 2016 is een globale inventarisatie gemaakt van de in de poldersloten aanwezige waterbeestjes en de in de polder voorkomende planten.

5.1 Waterbeestjes

Omdat er nog kieviten met jongen rondliepen in het zuidelijk deel van de polder, hebben we dit jaar alleen bij het toegangshek naar perceel Dijkje (locatie 8 in Figuur 5.1) en in de sloten rond het perceel Duizend Roed gevist naar waterbeestjes en gekeken naar de waterplanten. Dankzij de baggeracties van het hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier in de kwelsloot langs de Landsmeerderdijk was de waterdiepte daar zeer behoorlijk; in de poldersloten was de diepte echter gering, 10 – 15 cm. Hoe dichterbij de dijk hoe meer flap in de sloten aanwezig was.

Figuur 5.1 Aquatische inventarisatie 25 juni 2016: locaties

De inventarisatie heeft dit jaar ruwweg dezelfde soorten opgeleverd als in voorgaande jaren. Een voor de polder nieuwe soort is aangetroffen op locatie 5: een waterschorpioen, zie Figuur 5.3. Opvallend was verder:

- het in vergelijking met voorgaande jaren kleine aantal stekelbaarsjes in de kwelsloot in het stromende water achter de doorlaat (locatie 8)
- de grote hoeveelheid watervlooiën in de sloten rond perceel Duizend Roed (locaties 2 en 3)
- de aanwezigheid van larven van verschillende soorten libellen (locatie 7)

Figuur 5.2 Aquatische inventarisatie 25 juni 2016 met schepnet en waterbak

Figuur 5.3 Waterscorpioen

In Tabel 5.1 geven we een samenvatting van het aangetroffen waterleven per vangplaats (zie Figuur 5.1 voor locaties). Een dubbele v in Tabel 5.1 geeft aan dat er relatief veel exemplaren van de soort zijn aangetroffen.

Op de locaties 1 en 6 was de sloot volledig dicht gegroeid met flap (Figuur 5.5). In de poldersloten groeiden verder nagenoeg geen andere waterplanten. Alleen in de centrale langssloot hebben we hier en daar fonteinkruid gezien.

Op locatie 4 vlogen een distelvlinder en een gehakelde aurelia rond.

Locatie	1. Hek Klein Schouwstuk	2. Begin sloot tussen Duizend Roed en Kleine Schouwstuk	3. Eind sloot tussen Duizend Roed en Kleine Schouwstuk	4. Centrale langssloot voor het hek	5. Centrale langssloot na het hek	6. Sloot tussen Duizend Roed en Rijstuk eind	7. Sloot tussen Duizend Roed en Achterdijk	8. Achter de doorlaat in de dam in kwelsloot
Beestje								
Waterschorpioen					√			
Haftenlarve	√	√√	√	√		√	√	√
Muggenlarve	√	√				√√		
Libellenlarve							√	
Duikerwants (Corrixa spec)	√	√	√	√				
Rugzwemmer (Notonecta glauca)				√				√
Watervlo	√	√√	√√	√		√		
Vlokreeft	√	√		√				√
Kevertje (ongedetermineerd)			√	√		√		
'Grondscharrelaar' ongedetermineerd			√					
Posthoornslak	√	√				√	√	
Poelslak		√		√			√	
Kikkervisje	√							
Bloedzuiger		√						
Stekelbaars 10-doornig				√			√	√
Visluis				√				

Tabel 5.1 Samenvatting waterbeestjesinventarisatie 25 juni 2016 met onderscheid naar locatie

Figuur 5.4 Links: libellelarve, rechts: poelslak

Figuur 5.5 Sloot geheel doorgroeid met flap; veldzuring langs de oevers

5.2 Planten in de polder

Op 25 juni 2016 is in het perceel Duizend Roed een inventarisatie uitgevoerd van de bloeiende planten. Ten tijde van het plaatsen (maart) en opruimen (september) van de schrikdraadafrastering zijn daar ook diverse bloeiende planten waargenomen. Dit levert de volgende lijst van planten op voor het perceel Duizend Roed:

akkerdistel	harig wilgenroosje
veldzuring	moerasandoorn (Figuur 5.7, rechter foto)
zwanenbloem (Figuur 5.7, linker foto)	perzikkruid
grote ratelaar (Figuur 5.6)	scherpe boterbloem
zilverschoon	paardenbloem
vergeet-me-nietje	pinksterbloem
blaartrekkende boterbloem	witte klaver
grote brandnetel	

Tabel 5.2 Samenvatting planteninventarisatie 25 juni 2016, perceel Duizend Roed

Figuur 5.6 Grote ratelaar

Figuur 5.7 Links: Zwanenbloem, rechts Moerasandoorn

6 Vleermuizenonderzoek tuinen Wilmkebreekpolder

In juli 2016 is een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuissoorten in de tuinen rond de Wilmkebreekpolder. Dit onderzoek is uitgevoerd door Minka Kocks, stagiaire bij de afdeling Stadsecologie van de gemeente Amsterdam. De waarnemingen zijn interessant voor de polder, daarom nemen we de resultaten op in dit rapport.

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een batlogger. Deze logger registreert de hoogfrequente geluiden van de vleermuizen en slaat die op. Later worden de data uitgelezen en geanalyseerd. De logger is gedurende een aantal nachten op vier verschillende adressen langs de polder geplaatst. De resultaten van de waarnemingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

<i>Datum van waarneming</i>	<i>Locatie</i>	<i>Adres</i>	<i>Aantal soorten</i>	<i>Waargenomen soorten</i>
1- juli -2016	A	Kadoelenweg 334	1	· Gewone Dwergvleermuis
2- juli -2016	A		2	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis
3- juli -2016	A		2	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis
4- juli -2016	B	Kadoelenweg 358	3	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis · Laatvlieger
5- juli -2016	B		2	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis
6- juli -2016	B		2	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis
7- juli -2016	B		3	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis · Laatvlieger
17- juli -2016	C	Landsmeerdijk 67	4	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis · Laatvlieger · Rosse Vleermuis
18- juli -2016	C		3	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis · Rosse Vleermuis
19- juli -2016	C		4	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis · Laatvlieger · Rosse Vleermuis
20-juli-2016	D	Kadoelenweg 260	4(5)	· Ruige Dwergvleermuis · Gewone Dwergvleermuis · Laatvlieger · Rosse Vleermuis · misschien Gewone Grootoor

Tabel 6.1 Resultaten vleermuizenonderzoek juli 2016

Er zijn 4 soorten met zekerheid waargenomen: Ruige Dwergvleermuis, Gewone Dwergvleermuis, Laatvlieger, en Rosse Vleermuis. Mogelijk is ook de Gewone Grootoor (als 5^e soort) geregistreerd.